

ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ КІБЕРНЕТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Аналізуються різні лінгвістичні аспекти аналізу кібернетичної термінології, формулюються критерії її структурно-типологічного, системного та функціональних напрямків дослідження.

The different linguistic aspects of the analysis of a cybernetic terminology are analyzed, the criteria her structural typological, system and functional directions of study are formulated.

Лінгвістика терміна (термінознавство) є одним із перспективних напрямків сучасного мовознавства, який закономірно відбиває функціональну природу мови як засобу спілкування, пізнання та моделювання певних фрагментів “картини світу”, зокрема наукового.

Лінгвістичний аспект дослідження термінів передбачає: опис способів і засобів творення термінів (дериватологічні процеси у термінології з урахуванням специфіки терміна, виявлення словотвірних моделей), визначення основних і постійних джерел поповнення термінології (генеза галузевих термінологій, орієнтація на інтернаціональну базу, можливість переходу на національну основу – з урахуванням неоднозначності, суперечливості підходів до аналізу), з’ясування відповідності між мовною нормою та основами впорядкування термінології (виявлення природи терміна, його ознак, встановлення вимог до нього та критеріїв дослідження термінолексики на всіх мовних рівнях, розмежування понять “термін” та “номен”, з’ясування місця та ролі терміна в терміносистемі, структурно-системних зв’язків, парадигматичних відношень тощо.)¹. **Термінознавство**, отже, “поступово утверджує свої самостійні функції на перетині кількох наук: лінгвістики, логіки та відповідних науково-технічних спеціальностей”².

Ще з середини 70-х рр. ХХ ст. мовознавці розглядали термінознавство як самостійну й комплексну наукову дисципліну, що вийшла за межі лінгвістики, а отже дослідження та розробку її об’єкту необхідно здійснювати спільними зусиллями гуманітаріїв та спеціалістів технічного знання³. Зазначається, що “термінологічне

мислення (дослідницька інтенція) повинна бути органічною єдністю структуралізму, функціоналізму та когнітивізму, і це знаходить своє відображення вже в роботах О.О. Реформатського про розрізнення в терміноописі категорій “логоса” та “лексиса”⁴.

При різних підходах до аналізу лексичних систем сучасна лінгвістика (як теоретична, так і прикладна) дослідження терміносистем актуалізує передусім у структурно-типологічному та функціональному аспектах. Водночас спостерігаємо тенденцію і до когнітивної дослідницької парадигми. Проблеми термінознавства корелюються в такій постановці питання з актуальною загальнолінгвістичною проблематикою.

У синхронному аспекті, як відомо, мова визначається не лише як функціональна, але і як знакова система, а отже кваліфікується як семіотична система найвищого рівня складності. А.О. Білецький, виділяючи мову серед інших знакових систем, розглядав її як **особливу знакову систему**, наголошуючи на тому, що “знакова природа мови дозволяє людині творити мовні знаки, шифрувати або кодувати з їхньою допомогою інформацію різного роду, зберігати зашифроване в своїй пам’яті, відтворювати їх і дешифрувати одержану в знаковій формі інформацію”⁵. Таким чином, мовні знаки можна кваліфікувати як своєрідний код при зберіганні, систематизації й передачі інформації, що виконують при цьому функцію повідомлення (інформативну або комунікативну) в процесі мовного спілкування людей, а також пізнавальну (когнітивну). Мовні знаки здатні розрізнявати й розмежовувати знаки вищого класу – змістові знаки, або через них виражати ті чи інші значення. Саме завдяки їх загальноприйнятості в мові, розрізняваним, повторюваним, описовим виявам зумовлюється взаєморозуміння у процесі спілкування, як у мові в цілому, так і в сучасній мові науки.

Відповідно до названих критеріїв можна розглядати термін із семіотичних позицій, оскільки він є мовним знаком із певним ступенем знаковості, з ознаками знака-терміна, якщо йдеться про інші мовні знаки.

Пріоритетними для лінгвістичного опису, отже, є такі напрямки дослідження: визначення стану, статусу, з’ясування структури і функціонування кібернетичної термінології у складі національної літературної мови. Оскільки “термінознавство досліджує будову і функціонування термінів у системі літературної

мови”⁶, то найперше постає питання розгляду сутності терміна й терміносистеми.

У сучасній лінгвістиці немає єдиної думки про характер відношень між терміном і загальноповживаним словом⁷, як і немає загальноприйнятого визначення поняття “термін”, оскільки кожен із дослідників пропонує свою дефініцію. Так, В.П. Даниленко наводить дев’ятнадцять визначень терміна, підкреслюючи, що цей перелік може бути продовжений⁸. Існують різні підстави визначення терміна – логічні, лінгвістичні, наукознавчі, технологічні та ін. І це природно, адже кожна з наук виділяє в терміні ті його сторони й властивості, які необхідні для розв’язання її завдань. Очевидно, для такого багатоаспектного явища як термін взагалі не може бути сформульоване одне визначення, і фактично повинні існувати лінгвістичні, наукознавчі, технологічні та інші визначення терміна, а отже й вимоги до нього⁹.

У лінгвістичній літературі поняття “термін” здебільшого визначається за семантичними ознаками, залежно від значення або функції відповідних мовних одиниць¹⁰. Загальне, що включається в різні визначення терміна, зводиться до трьох положень, термін – це слово або словосполучення певної природної мови; змістом терміна є наукове або інше спеціальне поняття; функцією терміна є організація виробництва. Послідовники Д.С. Лотте, зокрема Л.А. Капанадзе, виходить із того, що терміни – особливі слова, які мають специфічні семантичні або формальні ознаки, і протистоять словам загальнолітературної мови¹¹. Суперечливим із цього погляду є визначення Г.О. Винокура, за яким “в ролі терміна може виступати будь-яке слово, яке б воно не було тривіальне, і що терміни – це не особливі слова, а тільки слова в особливій функції”¹². Інакше кажучи, слово або словосполучення, виступаючи в ролі терміна, виражають наукове, технічне, технологічне, ширше – спеціальне поняття. (Б.М. Головін називає останнє “професійним”). Ця точка зору на термін стала згодом домінуючою. Разом із цим термінологію Б.М. Головін називає “сукупність термінів, пов’язаних один із одним на поняттєвому, словотворчому (дериватологічному) та граматичному рівнях”¹³. Робоче визначення терміна дає Т.Л. Канделакі: “під терміном розуміємо слово чи лексикалізоване словосполучення, що вимагає для встановлення свого значення у відповідній системі понять побудови дефініції”¹⁴. Водночас М.С. Зарицький визначає термін як “ідеалізовану знакову модель

певного об'єкта дійсності”¹⁵. Іншим є погляд О.С. Ахматової: “термінологія будь-якої науки – це не просто список термінів, а семіотична система, тобто вираження певної системи понять, яка у свою чергу віддзеркалює певний науковий світогляд”¹⁶.

Незважаючи на різнопідставність визначень терміна, його дефінітивні характеристики мають спільні риси, а отже можуть певною мірою узагальнюватись. Так, Т.Г. Соколовська робить спробу загального дефініювання терміна, з урахуванням його семантичних ознак, і визначає термін як “мовну одиницю (слово чи словосполучення), що належить до науково-технічної або професійної сфери вживання та репрезентує її спеціальні поняття, виявляючи певну сукупність ознак та утворюючи терміносистему”¹⁷. Саме в терміносистемі, вступаючи у поняттєві зв'язки, термін набуває характерних ознак. Однак при цьому слід чітко відмежовувати таке поняття як професіоналізм (або професійний жаргон) та розмежовувати поняття “термін” і “номен”.

Логічно, на наш погляд моделювати термін як мовний знак, що позначає та виражає спеціальні поняття певної галузі знання, вступає в парадигматичні відношення з іншими термінами окресленого термінополя, виявляючи специфічні ознаки та утворюючи терміносистему.

Актуальність дослідження української кібернетичної термінології зумовлюється відсутністю її комплексного системного опису. **Новизна** запропонованого дослідження виявляється у визначенні стану і статусу відповідної термінології, формулюванні критеріїв її структурно-типологічного, системного та функціонального напрямків аналізу, з'ясуванні концептуальних засад, на які спирається лінгвістичне термінознавство: питання ознак кібернетичного терміна, критеріїв виділення, системної організації, взаємозумовленості термінів при функціонуванні.

Визначаючи стан і статус української кібернетичної термінології, зауважимо, що це термінологія нового часу, яка творилася системно, за певними правилами, відповідно до теоретичного осмислення принципів формування терміносистем, які склалися в нових літературних мовах. Особливістю даної термінології є орієнтація на інтернаціоналізми, використання як греко-латинських формантів, так і західноєвропейських, здебільшого англійських.

Проте, визначаючи місце терміна в лексичній системі мови, слід враховувати те, що термін насамперед звичайне слово. Тому “все, що стосується слова взагалі, обов’язкове й для терміна”¹⁸. “Двоїста природа терміна виникає в результаті змін, пов’язаних з його виникненням”¹⁹.

Термінологія, як сукупність термінів, складає частину спеціальної лексики. Але спеціальна лексика функціонує в певних мовних підсистемах, без аналізу яких важко зрозуміти її специфіку. На думку А.А.Реформатського термінологічний “сектор” мови звернений на цілеспрямоване відображення та вираження соціально організованої дійсності (наука, техніка, мистецтво, політика, право та ін.)²⁰.

Термін, як особлива мовна одиниця, здатен водночас бути і засобом позначення наукової реалії, у даному випадку, кібернетичної, і засобом пізнання її сутності. Зокрема на двоїстому характері терміна, що поєднує в собі лексис і логос наголошував Реформатський²¹. Поява нового терміна зумовлена як логосом, так і лексисом: необхідність у тому чи іншому терміні та його загальний вид мотивуються сферою логоса (розвитком наукового знання), а його конкретна форма визначається в значній мірі сферою лексиса (лексичною системою мови і конкретною терміносистемою мови з її термінологічними потребами)²².

Терміни як і загальноживані слова мають широкий значеннєвий діапазон – від дуже об’ємного (абстрактні, загальні, збірні) до досить звуженого (одиничні, конкретні). При аналізі термінів із загальною та збірною семантикою виникає потреба відокремлення їх від загальнолітературної абстрактної лексики, а при доборі термінів для називання одиничних понять їх необхідно відрізнити від номенклатурних назв-номенів.

Термін виникає в певній галузі знання, функціонує в терміносистемі відповідної галузі, а отже й набуває функціонально мотивованих ознак, що задовольняють вимоги сучасної мови науки і техніки, відповідно до яких необхідно здійснювати аналіз кібернетичної терміносистеми (як і будь-якої взагалі). Загальні вимоги до терміна, отже, можна класифікувати за такими ознаками (виділяють Т.І. Панько, А.С. Д’яков, Т.Р. Кияк, З.Б. Куделько, Т.Г. Соколовська, С.А. Руденко)²⁵, відповідно до яких термін повинен:

- 1) відповідати правилам і нормам національної мови;
- 2) бути поняттям у системі понять;
- 3) мати точну наукову дефініцію;

- 4) бути відносно незалежним від контексту;
- 5) бути точним, хоча в субмовах можливі численні “хибно орієнтовані” (термін Д.С. Лотте) одиниці;
- 6) в ідеалі задовольняти вимогам відсутності певних базових парадигматичних класів – синонімії (заважає взаєморозумінню лексико-семантичного рівня мови), омонімії, полісемії (тенденція до однозначності в межах свого термінологічного поля);
- 7) відповідати вимозі подвійної зумовленості (з позицій “лексису” та “логосу”) – як елемента лексичної системи мови і як вербального чітко дефінованого відбитка фрагмента наукової “картини світу” (за Реформатським О.О.);
- 8) спиратися на регулярну формально-мовну оформленість як різновид системності – утворення;
- 9) характеризуватися переважно вузькою професійною сферою вживання і водночас мати відмінність від професійних та професійно-жаргонних лексем;
- 10) бути стилістично нейтральним;
- 11) спиратися на інтернаціональний характер походження термінів, зважаючи на науковий ареал вживання;
- 12) бути милозвучним.

Слід зауважити, що всі ці вимоги висуваються до так званого ідеального терміна. Разом із цим терміни в мові не існують ізольовано. Вони перебувають у певних відношеннях між собою і зі словами загальнолітературної мови²⁴. **Специфіка терміна** визначається приналежністю до логіко-понятійної системи певної галузі знання й водночас лексичної системи загальнолітературної мови, що має особливий характер функціонування переважно у сфері професійного спілкування, де найповніше реалізуються властивості терміна.

Головна риса, яка відрізняє терміни від усіх інших типів, – зв’язок з науковими концепціями. Ця екстралінгвальна характеристика впливає на мовний статус терміна, оскільки у терміні як слові відображаються й спостережені дослідниками факти та їх теоретичне осмислення. Наслідком цього є тісний зв’язок термінологічної роботи з предметним значенням тієї галузі, поняття якої термінологізується. Разом з тим термін залишається словом, яке зовнішньо підпорядковується закономірностям тієї мови, у якій воно з’явилося, а також мови, в якій воно вживається (якщо в основі терміна – слово іншої мови).

Виникає необхідність пошуку критеріїв наукової класифікації галузеві термінології з метою відокремлення її від нетермінологічної лексики. Одним із таких критеріїв при визначенні термінологічності слова є поділ термінів на родові й видові. У зв'язку з цим заслуговує на увагу критерій входження спеціальних слів до певної наукової класифікації, яка дає можливість чітко окреслити певне тематичне коло (поле) термінів, визначивши в ньому вихідні та підпорядковані назви.

Незважаючи на наявність спільного між терміном і загальноживаним словом, це різні мовні одиниці, що насамперед виявляється в їх семантиці. Значення слова-терміна співвідносить його передусім із класом, рядом, типом предметів, професійним, науковим або технічним поняттям. І хоча для розрізнення термінів і загальноживаних слів існує кілька критеріїв, найбільш прийнятним серед них є критерій входження певного кола слів у ту чи іншу комунікативну сферу науки або техніки, що неминуче зумовлює творення відповідної терміносистеми.

Отже, термін має свої ознаки, що визначають його приналежність до певної терміносистеми й формують критерії термінологічності даної лексичної одиниці. Так, Т.Г. Соколовська виділяє такі критерії дослідження термінологічної лексики²⁵, з урахуванням всіх ознак терміна:

- критерій системності (точне співвіднесення дефініції терміна із поняттям, регулярність формально-мовної оформленості та відсутність парадигматичних зв'язків – омонімії, синонімії, паронімії);
- генетичний критерій (специфічний, зокрема, інтернаціональний характер джерел походження терміна);
- стилістичний критерій (стилістична нейтральність терміна);
- соціолінгвістичний критерій (приналежність терміна до вузької сфери вживання, але відмінність від професіоналізму).

Відповідно можна розрізнити онтологічні (соціолінгвістичні, стилістичні, почасти генетичні критерії) та небажані щодо системних ознак критерії.

Розглянуті вимоги до терміна забезпечують сферу його системно-мовного існування. З'ясуємо характер функціонально-мовленнєвих характеристик термінів. Відомо, що терміни, якщо їх розглядати в аспекті мовленнєвого функціонування, не є однорідними за характером своєї участі у вираженні різних

семантичних нашарувань висловлювання. Одні терміноодиниці ближчі до предметно-логічного аспекту висловлювання, інші – до оцінно-характеризувального плану повідомлення, треті – поєднують у собі (у своїй семантиці) обидва плани. Однак, загалом функціонально-семантична спрямованість терміна на той чи інший аспект висловлювання визначається передусім поняттєвою та історико-науковою відповідністю терміна, його загальним смисловим якостям. Таким чином, орієнтуючись на змістовий план висловлювання можна вичленувати щонайменше чотири сфери функціонування термінів: номінативну, власне комунікативну, сферу зв'язків, залежностей та співвіднесеності, сфера кваліфікації та оцінок.

Функціональний статус кібернетичної терміносистеми визначається чіткою впорядкованістю терміноодиниць. Досліджувана термінологія структурується і кваліфікується як самодостатня наукова підсистема, реалізуючи свої основні номінативно-дефінітивні функції.

Усі зазначені ознаки терміна, на думку дослідників формують критерії термінологічності даної лексики: системність, генетичне походження, стилістична нейтральність та соціолінгвістична співвіднесеність²⁶.

Оскільки термін і терміносистема – поняття взаємопов'язані, такі, що взаємозумовлюють одне одного, то з урахуванням того, що “система – складний об'єкт, у якому є три визначальні компоненти: одиниці (елементи), зв'язки між ними, функція цього об'єкта (його роль і призначення)”²⁷, визначаємо **терміносистему** як сукупність значень і понять, що вступають у парадигмальні відношення, забезпечують при цьому комунікативну, пізнавальну та когнітивну функції у певній метамові й мові в цілому.

Оскільки мова розглядається як ієрархічна функціональна система, то зважаючи на стратифікацію її синхронічної будови, доцільним буде виділення у кібернетичній терміносистемі тих мовних рівнів, що традиційно виділяються в загальнонаціональній літературній мові. Так, на **структурному рівні** послідовно виділяємо: фонетико-фонологічний, словотвірний, лексикологічний (лексико-семантичний, лексикографічний), фразеологічний (фразеологічні сполучення, в яких один із компонентів характеризується вільним лексичним значенням), граматико-синтаксичний, рівень тексту. На **функціональному рівні** необхідно встановити: понятійну

співвіднесеність термінів і понять (=семантичні зв'язки), закономірності у творенні термінів (дериватологічні моделі для слів-термінів та термінів-словосполучень, використання інтернаціональних та національних словотворчих формантів), парадигмальні відношення (полісемія, синонімія, антонімія, гіперонімія, омонімія, паронімія), регулярність вживання та кореляції між термінами.

Така системно-функціональна організація досліджуваної терміносистеми дозволить проаналізувати структуру даної субмови з огляду на виділення загальноприйнятих трьох структурних типів термінів: термінів-слів, термінів словосполучень з вичленовуванням їх моделей), символу-слів; у частиномовному плані виділення термінів-іменників (їх здатність до високого ступеня абстрагованості) та винесення на периферію прикметників, дієприкметників, прислівників, дієслів (виступають лише складниками у дво-, три-, багатокomпонентних термінах-словосполученнях).

Водночас це дасть можливість простежити функціонування термінів не лише в межах даної терміносистеми, а й можливе входження до загальнонаукової мови та загальнонаціональної мови (явище детермінологізації термінів).

У підсумку відзначимо: на підставі того, що основною і необхідною ознакою терміна є його **системність**, яка полягає в здатності терміноодиниць вступати в строго-послідовні зв'язки та відношення різного типу, можна говорити про терміносистему з кібернетики як про відмежовану, але відкриту терміносистему у лексичній системі української літературної мови. Як відомо, кібернетична галузь утворилась на стику кількох наук – математичної логіки, філософії, біології тощо, тому входження у терміносистему відповідної галузі термінологічних одиниць з інших галузей науки є закономірним явищем. У процесі розвитку ці терміни набували ознак термінологічності кібернетичної субмови і, відповідно, співвідносилися з новим поняттям, що зумовлювало появу нових дефініцій. Бурхливий розвиток кібернетичної науки зумовлює і появу нових, власне кібернетичних, терміноодиниць на позначення понять, явищ, предметів цієї галузі. Розвиваючись, терміносистема з кібернетики постійно змінюється: терміни набувають уточнень (особливо термінологічного редагування), а їх дефініції стають більш чіткими. Однак, утворившись як єдине ціле, на кожному подальшому етапі свого розвитку ця система виступає діалектичною єдністю.

¹Даниленко В.П. Терминология и норма // Актуальные проблемы культуры. – М., 1970. – С. 305; ²Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основы термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. – К., 2000. – С. 6; ³Герд А.С. Упорядочение научно-технической терминологии. – Д., 1963; Даниленко В.П. Русская терминология. Опыт лингвистического описания. – М., 1977; Прохорова В.Н. Термин // Русский язык: Энциклопедия. – М., 1979; М., 1977; Прохорова В.Н. Терминология // Русский язык: Энциклопедия. – М., 1979; Крыжановская В.М., Симоненко Л.А. Вопросы упорядочения научно-технической терминологии. – К., 1987; Німчук В.В. Методологія термінології // Марксистсько-ленінська методологія лінгвістичних об'єктів. – К., Т.ІІІ. – 1983; Никитина С.Е. Семантический анализ языка науки. – М., 1987; Реформатский А.А. Термин как член лексической системы // Проблемы структурной лингвистики. – М., 1968; ⁴Реформатский А.А. Термин как член лексической системы // Проблемы структурной лингвистики. – М., 1968. – С. 106-126; ⁵Білецький А.О. Про мову і мовознавство. – К., 1997. –С.180; ⁶Зарицький М.С. Актуальні проблеми українського термінознавства. – К., 2004. – С. 42; ⁷Туркін В.М. До питання про типологію термінів // Мовознавство, 1977. – № 2. – С. 19-22; Перебийніс В.С. Деякі закономірності в розвитку термінологічної лексики // Мовознавство. – 1974. – 4. – С. 60-64; ⁸Даниленко В.П. Русская терминология: Опыт лингвистического описания. – М., 1977.– С. 83-86; ⁹Квитко И.С., Лейчик В.М., Кабанцев Г.Г. Терминологические проблемы редактирования. – Львов, 1986. – С. 13; ¹⁰Немченко В.Н. К определению понятия термина как объекта лингвистического описания // Термины в языке и речи. – Горький, 1985. – С. 14; ¹¹Капанадзе Л.А. О понятиях “термин” и “терминсистема” // Развитие лексики современного русского языка. – М., 1965. – С. 86; ¹²Винокур Г.О. О некоторых явлениях словообразования в русской технической терминологии // Сборник статей по языкознанию (“Труды МИФЛИ” – Т. 5). – М., 1939.– С. 5; ¹³Березин Р.М., Головин Б.Н. Общее языкознание. – М., 1979. – С., 264; ¹⁴Канделаки Т.Л. Семантика и мотивированность терминов. – М., 1977. – С. 7; ¹⁵Зарицький М.С. Знач. праця. – С. 43; ¹⁶Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. – М., 1969. – 509; ¹⁷Соколовська Т.Г. Українська термінологія з генетики: походження, структура, системність (лінгвістична проблематика): Дис... канд. філол. наук: 10.02.01. – К., 1999; ¹⁸Реформатский А.А. Знач. праця. – С. 121; ¹⁹Красножан Ж.В. Из спостережень над омонімією в термінології // Українське мовознавство. – 1988. – С. 3; ²⁰Реформатский А.А. Знач. праця. – С. 146-165; ²¹Реформатский А.А. Что такое термин и терминология // Вопросы терминологии. – М., 1961. – С. 54; ²²Суперанская А.В. Общая терминология: Вопросы теории. – М., 1989. – С. 193; ²³Панько Т.І. Основы термінознавства. – Л., 1997; Соколовська Т.Г. Знач. праця; Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. знач. праця. – С.12; Руденко С.А. Закономірності

та особливості термінотворення у підмові громадського харчування (на матеріалі української терміносистеми “змішані напої”). Дис... канд. фолол. наук. – К., 2000; ²⁴Абакумова Г.О. До питання про експресивність терміна // Мовознавство. 1961. – № 3. – С. 85; ²⁵Соколовська Т.Г. Зазнач. праця; ²⁶Там само; ²⁷Зарицький М.С. Зазнач. праця. – С. 25.

В.А. Малицька, асп.

ПИТАННЯ КОГНІТИВНОГО ОПИСУ ТЕРМІНОСИСТЕМИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглядається застосування підходу когнітивної лінгвістики до вивчення термінології та перспективи когнітивно-орієнтованого опису термінологічних явищ на прикладі терміносистеми комп'ютерних технологій китайської мови.

The article examines application of approach of the cognitive linguistics to terminology studies and prospects of cognition-oriented description of terminological phenomena by the example of Chinese terminology of computer sciences.

Серед сучасних дослідницьких напрямів у мовознавстві особливе місце посідає когнітивна лінгвістика – підхід, орієнтований на використання методолого-методичного апарату когнітивної науки¹. Когнітивна наука взагалі та когнітивна лінгвістика, зокрема, виникли як реакція на панування у науковій парадигмі 60-70-х років ХХ століття позитивістських установок², що знеособлювали науку (так, наприклад, у математичній логіці постулати складніші за самі висловлювання), на користь антропологічного фактора. Когнітивна лінгвістика відзначається такими рисами, як: 1) інтердисциплінарний характер (експансія замість відмежовуваності, що розширює та поглиблює панораму досліджень); 2) експланаторність (пояснення замість опису, який свідомо неповний без обернення до когнітивних категорій, оскільки мислительні категорії подекуди практично невіддільні від мовних); 3) функціоналізм (системність проти структурності, тому що остання не розкриває соціальної обумовленості мови); 4) антропологізм (усвідомлення ролі людського фактора в мові); 5) оберненість до етнокультурних компонентів мислення, відбитих у природній людській мові³.